

Міністерство освіти і науки України
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка
Управління освіти, науки та молоді Сумської облдержадміністрації
Комунальна установа «Сумська обласна Мала академія наук»

Борисенко Н. А., Кебець С. М., Оздемір С. М.

ТЕХНОЛОГІЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ВІНКА В ТЕХНІЦІ КАНЗАШІ

Глухів - 2024

УДК 373.5.016:746 (072)

Б82

*Рекомендовано до друку та розповсюдження вченою радою
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка (протокол № 7 від 31 січня 2024 р.)*

Рецензенти:

Курок В. П., доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, завідувач кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Філатова Н.Я., керівник творчого об'єднання «Перлина» Глухівського Міського центру позашкільної освіти.

Б82 Борисенко Н. А., Кебець С. М., Оздемір С. М. Технологія виготовлення вінка у техніці канзаші : методичні рекомендації. Глухів, 2024. 32 с.

У методичних рекомендаціях розкрито можливості використання техніки канзаші для виготовлення українського символу – вінка. Проаналізовано історію українського вінка, його види, висвітлено особливості японської техніки канзаші, обґрунтовано актуальність виготовлення вінка в цій техніці.

Методичні рекомендації містять розробку майстер-класу на тему «Виготовлення квітки канзаші» та низку інструкційних карт, які покроково розкривають процес виготовлення квіток канзаші, листка канзаші та збирання вінка.

Методичні рекомендації будуть корисними вчителям трудового навчання та технологій, здобувачам освіти за предметною спеціальністю 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології), викладачам закладів вищої освіти, що опікуються їхньою підготовкою, іншим верствам населення, зацікавленим в оволодінні технологією виготовлення вінка в техніці канзаші.

УДК 373.5.016:746 (072)

© Колектив авторів, 2024
© Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Історія вінка як національного символу України.....	5
2. Японська техніка канзаші.....	9
3. Конспект майстер-класу на тему «Виготовлення квітки канзаші».....	10
4. Інструкційна картка «Двоколірна квітка канзаші».....	16
5. Інструкційна картка «Жовта квітка канзаші».....	19
6. Інструкційна картка «Виготовлення листка в техніці канзаші».....	21
7. Інструкційна картка «Виготовлення вінка канзаші».....	24
8. Вернісаж канзаші.....	26
9. Методичні рекомендації щодо навчання виготовлення вінка в техніці канзаші.....	28
ВИСНОВКИ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

Україна – найбільша країна Європи, яка зачаровує своєю красою, культурою та історією, що пустила коріння глибоко в надра людства. Наша культура вражає іноземців, адже наші предки берегли її споконвіку та приділяли їй особливу увагу. Вона має безліч чудових символів, серед яких вінок відіграє особливу роль. Цей виріб є глибоко символічним, відображаючи розвиток культури та життя українців у різні часи.

Ми як справжні громадяни своєї країни повинні берегти сакральні знання про створення і значення вінків. Вивчення означеної теми та інтерпретування вінка сприяє збереженню цієї важливої інформації, відродженню давніх традицій.

Дослідження японської техніки канзаші, у свою чергу, сприяє міжкультурному обміну, який є дуже цінним, особливо в наш час. Виготовлення вінків у цій техніці дає можливість розкрити художній потенціал людини, поекспериментувати з кольорами та способами створення виробу, що дає простір для креативності. Використання канзаші в роботі осучаснює традиційний вінок. У процесі розвитку технологій та матеріалів шовк замінили на стрічки, що є великою перевагою, адже вони дешеві, доступні та мають багато варіацій кольорів. Різноманітність цього мистецтва дає можливість зробити кожний виріб оригінальним та неповторним, використовуючи різні способи складання пелюсток та кольори. Під час оволодіння технікою канзаші в здобувачів освіти розвивається дрібна моторика, що позитивно впливає на роботу мозку. Ураховуючи вищезазначене, можемо стверджувати, що тема «Вінок канзаші як сучасна інтерпретація українського символу» є досить актуальною в сучасному мистецтві та українській культурі.

1. Історія вінка як національного символу України

Тренди виготовлення вінків відображають сучасні погляди, стиль та індивідуальність. Зростає популярність створення вінків власноруч. Люди дедалі більше цінують ручну працю та унікальність виробів. Нові технології та матеріали дозволяють урізноманітнити вигляд прикрас. Створення вінків власноруч стало не лише традицією, а й мистецтвом, яке відображає сучасний підхід до старих звичаїв. Але щоб додати свої барви у виготовлення різних виробів, потрібно знати їхню історію, адже без минулого немає майбутнього.

Тенденція виготовлення вінків розвивається, що свідчить про потребу у вивченні історії українського вінка та аналізі сучасних технік та матеріалів для його створення.

Вінок є одним з головних найдавніших українських символів. Його історія сягає далеких часів. Наші предки вірили, що вінок є провідником між світом живих і мертвих. Перші згадки про вінок трапляються в VII–III століттях до н. е.

Нащадки шумерів залишили в спадок слов'янам низку символів. Зокрема, варто звернути увагу на знак богині шумерів Іштар (Інанні), котрий символізує небо. Він складається з кола, в яке вплетена стрічка, у його в центрі зображені зірки. Цей знак знайдено на саркофазі князя Ярослава Мудрого, котрий похований у Софії Київській. Науковці схиляються до думки, що знак богині спрощено й трансформовано в український вінок, який слугує оберегом від нечистих сил.

Раніше вінок символізував щастя, був атрибутом бенкетів, прикрашав голови переможців, його носили оратори під час виступу. Використовували його і як похоронний атрибут.

На давніх зображеннях можна побачити дівчат у головних уборах із квітів, трав, гілок, сплетених у коло. Наші пращури розуміли, що вони мають великий зв'язок з природою і чинять на неї великий вплив, тому намагалися зцілитися за допомогою різних трав, квітів, настоянок, а також вінків. Вони вважали, що

рослини можуть захистити від прокльонів, злих духів, різних хвороб, тому плели вінки з квітів, трав або гілок. Дівчата починали носити вінки ще з раннього дитинства, але з часом вони змінювались, додавались нові квіти, змінювався спосіб плетіння.

Вінок налічував від 10 до 12 квіток. Кожна квітка мала значення, символізувала щось та виконувала певну функцію: чорнобривці заспокоювали головний біль, барвінок і незабудки берегли зір, ромашка заспокоювала серце, безсмертник загоював рани, а мак давав сон і беріг думки. Лілея символізувала дівочу вроду та цнотливість, ромашка – вірність та кохання, материнка – материнську любов.

Щоб посилити магічний ефект вінка, у нього, окрім квітів, вплітали різне зілля та листя, що також мало особливе значення: жоржина символізувала успіх, гладіолус – дружбу та відвагу; листя дуба – непереможну силу. Утім найсильнішим оберегом вважався барвінок.

Зі зміною пори року квіти у вінку також змінювались: узимку вплітали штучні квіти, улітку – яскраві живі квіти та трави, восени – опале, золоте листя.

Зараз правила створення вінка майже забуті, а от раніше ця інформація передавалася від старшого покоління до молодого. Процес плетіння завжди супроводжувався піснями та приказками. Для дітей вінки плели мати або старша сестра. Їх клали під подушки, щоб побачити пророчий сон. Вінки, які виготовила вагітна жінка, наділялися особливою силою. Вони збільшували урожай та плодючість худоби.

Стрічки також мали особливе значення. Було 12 кольорів, кожен з яких символізував щось особливе. Сироти вплітали у свій вінок синю стрічку. Цим вони привертали увагу людей до своєї проблеми, і ті, у свою чергу, допомагали їм, давали їжу, бажали щастя та здоров'я. На знак удячності дівчина обдаровувала небайдужих стрічкою з вінка.

У кожному регіоні вінок називали по-різному. Окрім звичних «вінок», «чільце», «перев'язка», починаючи з кінця XIX століття, використовували такі назви, як: Чернігівщина – «теремок», Закарпаття – «перта», «корона»,

Наддніпрянина – «квітка», Лемківщина – «корона» та інші. Гуцульські дівчата одягали на голову чільце, що є схожим на вінок, а на Буковині були коди – уподібнене до вінка оздоблення, що закріплювалося на волоссі й пишно піднімалося вгору.

Вінки різнилися залежно від територіальної належності. Зокрема, у Середньому Придніпров'ї вінок «заквітчували» в напрямку потилиці – поступово вплітали квіти, менші за розміром, а на Поділлі плели протилежному напрямку. На заході України у вінки додавали скляні намистини або різнокольорову вовну, яка вв'язувалася в коси. На Гуцульщині дівчата носили головні убори, виконані з пір'я й стрічок, які називалися карабулями. Поліські вінки виказували заможність дівчини: чим багатша, тим гарніший та пишніший вінок.

В Україні налічують понад 70 видів вінків. Усі вони мають особливий вигляд, сенс та приурочені до певних подій. Українки починали носити вінки з 3 років. Перший вінок плела для доньки мама. Обов'язковий ритуал – після заходу сонця здійснювали купання вінка в росі. Лише після таких дій можна було покласти прикрасу зберігатися до скрині. Такий вінок складався переважно з квітів, що мали цілющі властивості (ромашки, барвінку, чорнобривців). Для старших дівчат плели дещо інші вінки, додавали в них листя яблуні, безсмертник. А згодом – ще й мак та волошки.

Дівчата віком від 13 років і до моменту заміжжя плели вінок кохання (рис. 1), який складався з ромашок й грона калини, вплетали яблуневий та вишневий цвіт. Якщо дівчина була засватана, то вона одягала вінок з цілющих трав: м'яти, барвінку та інших.

Побутував вінок відданості, який дівчата дарували коханим перед довгою розлукою. Юнак мав тримати подарований вінок у хустці біля серця. Цей головний убір мав за основу любисток та волошки. Був також і вінок надії, який робили з польового маку та волошок. Його плели дівчата, які не мали щастя в коханні. Іноді цей вінок дівчина могла надягти на голову свого коханого, щоб першою освідчитись у коханні. Був ще і вінок розлуки. Його

плела дівчина, яку хлопець покинув заради іншої. Цей убір плели з версту та первоцвіту. Коли ж дівчина покидала парубка, вона дарувала йому вінок з барвінку та верби. Чернечий вінок плели українки, які готувалися стати на шлях служіння Богові. Перед відходом до монастиря збиралися подружки дівчини та плели вінок з білої лілії, яка символізувала чистоту.

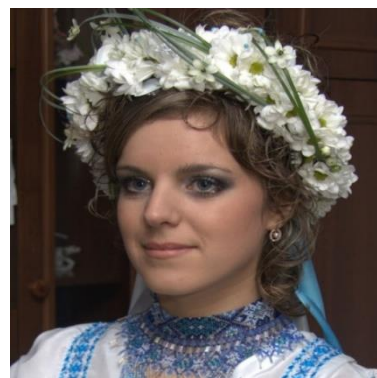
Вінок відданості

Вінок кохання

Вінок надії

Чернечий вінок

Вінок розлуки

Рис. 1. Види вінків

Отже, варто зауважити, що в Україні існує безліч типів вінків, і всі вони мають особливе значення, застосування та склад. Вінки є частиною української культури, справжнім витвором мистецтва. Окрім того, що цей убір є естетичною прикрасою для дівчини, він має великий історичний зміст та передає атмосферу українського життя. Дуже важливо в наш час не втратити свою культуру та національну ідентичність.

2. Японська техніка канзаші

Канзаші – це традиційна японська техніка виготовлення квітів з шовку, які використовували для прикрашання зачісок. Уперше канзаші згадуються в 1603 році в період Едо в Японії. Тоді дівчата почали робити об'ємні зачіски, які закріплювали гребенями та різними шпильками, а для естетичного вигляду прикрашали їх шовковими квітами. Їх використовували для урочистих подій у поєднанні з кімоно. Іноді японки могли одягати навіть 15 таких прикрас одночасно. У деяких випадках вони були дорожчі, ніж саме кімоно. Японкам заборонялось носити наручні прикраси та намиста, тому квіти були основним атрибутом для самовираження. Вони могли багато чого розповісти про свою власницю, її соціальний статус, почуття, сімейне положення, статки (рис. 2).

Рис. 2 Традиційні прикраси з Японії

Сьогодні елементи канзаші можна інтерпретувати як модний аксесуар, частину декору інтер'єру, картину, елемент українського вінка, костюма, брошки.

3. Конспект майстер-класу на тему «Виготовлення квітки канзаші»

Мета: набуття знань про особливості техніки канзаші, традиції виготовлення та використання виробів, виготовлених у цій техніці; засвоєння прийомів складання пелюсток на прикладі виготовлення квітки канзаші.

Завдання:

– подання напряду діяльності – канзаші як виду декоративно-ужиткового мистецтва;

– передавання інноваційного досвіду учасникам майстер-класу шляхом прямого і коментованого показу дій, методів, прийомів і форм діяльності, методичного забезпечення в процесі виготовлення виробів у техніці канзаші;

– розвиток уяви, фантазії, творчих здібностей, смаку, відчуття прекрасного;

– відпрацювання методичних підходів, прийомів виконання виробу, вміння працювати з властивими техніці канзаші матеріалами;

– залучення й заохочення учасників майстер-класу до спільної діяльності;

– рефлексія власного професійного досвіду.

Для кого: майстер-клас може бути використаний учителями при організації роботи творчих об'єднань, гуртків, також можливе використання в закладах загальної середньої освіти на уроках трудового навчання та технологій, викладачами закладів вищої освіти, що опікуються підготовкою здобувачів освіти за предметною спеціальністю 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології).

Форма проведення: педагогічна майстерня.

Методи навчання: розповідь, бесіда, показ, демонстрування, дослідження.

Методичне оснащення майстер-класу: зразки готових робіт, матеріали для практичної роботи, картки «Настрій, емоції, почуття».

Матеріали та інструменти: атласна стрічка шириною 2,5 см, силіконовий клей, ножиці, пінцет, фетр, півбусини, свічка, клейовий пістолет.

Очікувані результати:

- збагачення досвіду художньо-творчої діяльності учасників майстер-класу використанням художньої нетрадиційної техніки канзаші;
- розвиток у учасників загальнокультурних якостей; спеціальних знань, умінь, навичок з техніки канзаші.

Перебіг майстер-класу

Організаційний етап (5 хв)

Завдання: підготовка учасників майстер-класу до роботи.

Зміст етапу: привітання, організація початку зустрічі, знайомство, налаштування на навчальну діяльність, на діловий ритм.

Підготовчий етап (3 хв)

Завдання: забезпечення мотивації та сприйняття учасниками цілі діяльності.

Зміст етапу: повідомлення теми, цілей і задач майстер-класу, мотивація діяльності учасників.

Основний етап (7 хв)

Завдання: забезпечення сприйняття інформації, її осмислення та первинне запам'ятовування відомостей, зв'язків в об'єкті вивчення.

Зміст етапу: подання заняття, оволодіння новими знаннями.

Повідомлення теми заняття. Для збереження психологічного та фізичного здоров'я людини велике значення має активізація її творчого потенціалу, створення атмосфери пошуку, радості, задоволення її індивідуальних потреб та інтересів. Система освіти не може розвиватися без пошуку нового змісту. Заняття з виготовлення виробів у техніці канзаші здатні впливати на всебічний розвиток людини. Це дає можливість об'єднати осіб спільною справою або спільним обговоренням індивідуальної роботи і перетворенням її на колективну. Актуальною проблемою є розвиток дрібної моторики рук. Розв'язати цю проблему доцільно за допомогою виготовлення виробів у техніці канзаші.

Канзаші (або «кандзасі») – термін, який в сучасному світі тлумачать по-різному. На своїй батьківщині воно позначає жіночу прикрасу для волосся, яку носять із кімоно, в Європі так називають техніку рукоділля, що полягає в процесі складання шматочків тканини особливим чином. Відповідно є зрозумілим, що друге тлумачення походить безпосередньо від першого. Давайте трішки заирнемо в історію.

Цумамі-канзаші – складні, багатоярусні аплікації чи гірлянди з квіток, листя і метеликів. Усі ці елементи виконані з шовку.

Головна особливість цумамі-канзаші виражається в кропіткій і складній техніці їх виготовлення. Для цього шовкову тканину нарізали на малі клаптики, які в подальшому особливим чином заціпували в трикутні пелюстки спеціальним зазвичай бамбуковим пінцетом, і з них збирали композиції.

Зазвичай для виготовлення цумамі-канзаші застосовували натуральний шовк ручної роботи хабутає, який завозили з Китаю. Причому його в потрібні кольори й відтінки майстер фарбував самостійно, використовував натуральні барвники.

Отже, майстри створювали з шовку композиції, в котрих без зусиль впізнавалися різноманітні «живі» квіти – троянди, нарциси, хризантеми, іриси, іпомеї, квітки сакури або персика, гвоздики, соснові голки, осіннє листя. І обов'язково – бабки й метелики.

Якщо для дівчаток прикраси канзаші – це просто красивий аксесуар, то для учениць гейш це була, як і в ранні часи, статусна річ. Зокрема, початківці майко одягають прикраси з численними гірляндами, які спадають і звисають безпосередньо на обличчя.

Крім того, цумамі-канзаші в майко завжди відповідають порі року, причому враховують кожний з 28 сезонів японського традиційного календаря, їм відповідає конкретні колір і квітка.

У березні треба носити жовті прикраси. Головні символи цього місяця – квіти персика, півонії, нарциси, і метелики. Символом червня є плакуча верба (що є також символом самих гейш), тому прикраси цього місяця зазвичай

зеленого кольору й імітують гілки верби. Їх оздоблюють квітами гвоздики і гортензії. А цумами-кандзаші вересня зазвичай виготовляють у вигляді білих і червоних хризантем – символу розпалу осені.

Не є дивиною, що таке незвичайне цікаве мистецтво стало популярним і в інших частинах світу. Хоч європейці не на стільки уважні до символів і деталей, вони оцінили вишуканість техніки, котра дозволяє перетворити шматочки шовку або атласні стрічки на надзвичайної краси квіткові композиції.

Поступово із зачісок канзаші стали елементами дизайну інтер'єру, декору біжутерії, одягу, різноманітних аксесуарів. Їх використовують для прикрашання трикотажу та дитячого одягу, прихватів для штор, шкатулок, сумочок і косметичок, декоративних подушок, фотоальбомів і рамок.

Шовковими квітками оздоблюють кольє і сережки, браслети, підвіски для мобільних телефонів.

Запрошуємо вас долучитися до процесу створення ваших власних шедеврів у цій чудовій техніці. Отже, до роботи!

Етап моделювання (20 хв)

Завдання: виявлення якості й рівня оволодіння знаннями, їх корекція.

Зміст етапу: усне опитування, виконання пошукового творчого завдання. Інструктаж з техніки безпеки та організації робочого місця при роботі з інструментами та матеріалами. Пояснення та демонстрація методичних та технологічних прийомів виготовлення квітки канзаші.

Поточний інструктаж

Під час практичної творчої роботи здійснюється проведення консультацій, демонстрування, практичні пояснень та індивідуальна допомога учасникам майстер-класу для підвищення якості виконання завдання. Робота ведеться за інструкційними картами (подані в наступних розділах посібника).

Обов'язковим є дотримання правил техніки безпеки

З клейовим пістолетом:

1. Не залишати без нагляду термопістолет
2. При роботі термопістолет ставити на підставку, а не класти на бік.
3. Працювати тільки справним інструментом.
4. Не торкатися кінчика пістолета і не чіпати гарячий клей.
5. По закінченні роботи вимкнути термопістолет

Техніка безпеки при роботі

З свічками, запальничкою або сірниками:

1. Щоб уникнути пожежі перед роботою слід встановити свічку на керамічну плитку(блюдце), потім запалити за допомогою сірників або запальнички.
2. Неприпустима гра з вогнем!
3. Стежте, щоб пальці, волосся, одяг не потрапили в полум'я свічки.
4. Суворо забороняється робота зі свічкою без спеціального інструменту: пінцета!
5. Не тушкуйте вогонь руками!
6. У разі опіку терміново повідомити керівника.
7. Після закінчення роботи очистити свічку від старого воску, викинути використані сірники у відро для сміття.

З ножицями:

- Пристосування треба зберігати в сухому місці, щоб не допустити утворення іржі на лезах.
Інструменти повинні бути якісно відрегульованими і заточеними.
Зберігати пристосування треба в певному місці.
Під час роботи з цих предметів не слід відволікатися, важливо дотримуватися уважність.
При передачі ножиць тримати їх треба за зімкнуті леза.
Класти інструмент треба довідка зімкнутими лезами від себе.
Під час різання вузьке лезо повинно бути внизу.
Не можна бігати з ножицями.
Не допускати падіння інструменту на підлогу.

Завершальний етап (5 хв)

Завдання: здійснити аналіз та оцінювання успішності досягнення цілі: швидкість і якість виготовлення квітки; правильне використання матеріалів при виготовленні; окреслити перспективу подальшої роботи.

Зміст етапу: після виконання практичної роботи організувати показ виробів та колективне обговорення.

Рефлексія (5 хв)

Завдання: самооцінювання власної роботи та результативності здійсненого процесу.

Зміст етапу: разом з учасниками переглянути виготовлені вироби; активізувати самоаналіз учасників щодо виконаної практичної творчої роботи.

Шановні присутні! Дякую вам, що взяли за участь у нашому майстер-класі! Прошу, виберіть карту із запропонованих вам емоцій, вона має відповідати вашому настрою на сьогоднішньому занятті. Поділіться своїм настроєм, показавши картинку іншим учасникам. Сподіваюсь, що знання та вміння, які ви отримали сьогодні разом з нами, допоможуть у розв'язанні творчих завдань не тільки на заняттях, а і в житті. Дякую за співпрацю. Творчих вам успіхів!

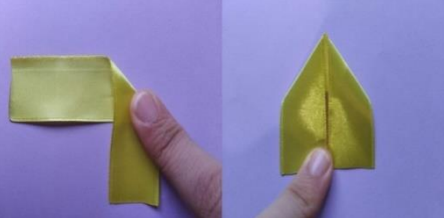
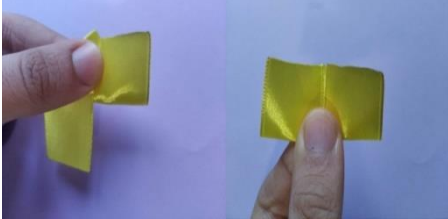
4. Інструкційна картка «Двоколірна квітка канзаші»

Виготовлення виробів з атласних стрічок наразі є популярним і сучасним. Ця діяльність знайомить з дивовижним мистецтвом зі створення композицій, особливостями стрічок як текстильного матеріалу, формами, кольоровою гаммою виробів.

З атласних стрічок можна виконати різноманітні квіткові конструкції, щоб прикрасити волосся, одяг тощо. Цікавою та такою, що має широке використання, є двоколірна квітка канзаші (табл. 1).

Таблиця 1

Інструкційна картка «Двоколірна квітка канзаші»

№ з/п	Операція	Зображення	Інструменти, матеріали
1.	Нарізати стрічки на відрізки. Ширина – 2,5 см; Довжина – 10 см; Кількість – 7 синіх, 7 жовтих.		Стрічки, ножиці
2.	Зігнути стрічку навпіл		Стрічка
3.	Зігнути лівий та правий кінець до середини		Стрічка
4.	Зігнути лівий та правий кінець до верху		Стрічка

Продовж. табл. 1

5.	Зігнути деталь навпіл		Стрічка
6.	Припекти протилежних кінці 2		Стрічка, пінцет, свічка або запальничка
7.	Відрізати зайвий кут та обпалити відрізаний край		Стрічка, ножиці, пінцет, свічка або запальничка
8.	Зробити вище показані дії з усіма відрізками		Стрічка, ножиці, пінцет, свічка або запальничка
9.	Склеїти пелюстки між собою		Готові пелюстки, клейовий пістолет
10	Склеїти жовту та синю пелюстки між собою		Готові пелюстки, клейовий пістолет
11	Приклеїти серединку		Квітка, напів намистина

Продовж. табл. 1

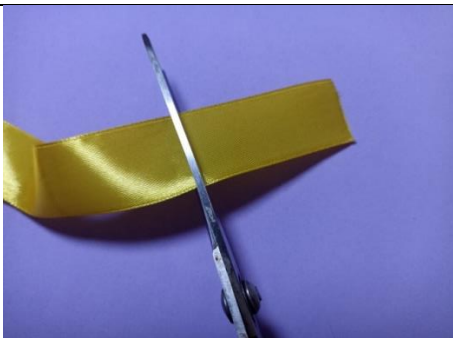

12	Готовий виріб		Стрічка, напів намистина, ножиці, пінцет, свічка або запальничка, клейовий пістолет
----	---------------	--	--

5. Інструкційна картка «Жовта квітка канзаші»

Мистецтво канзаші дуже схоже на мистецтво орігамі, тільки замість паперу використовуються шматочки тканини. Основним елементом виробу в техніці канзаші є пелюстка. Видів пелюсток існує велика кількість. Відповідно і квіток канзаші велике розмаїття. Пропонуємо виготовити нескладну, але гарну квітку канзаші (табл. 2).

Таблиця 2

Інструкційна картка «Жовта квітка канзаші»

№ з/п	Операція	Зображення	Інструменти, матеріали
1	Нарізати стрічки на відрізки. Ширина – 2,5 см; Довжина – 6 см; Кількість– 16		Стрічка, ножиці
2	Припекти кожну деталь по кінцях.		Стрічка, свічка або запальничка
3	Зігнути ліву сторону та припікти.		Стрічка, пінцет, свічка або запальничка

Продовж. табл. 2

4.	Зробити те саме з іншої сторони.		Стрічка, пінцет, свічка або запальничка
5	Накласти сторони одна на одну та припекти		Стрічка
6	Припекти кінець отриманої деталі		Стрічка, пінцет, свічка або запальничка
7	Наклеїти пелюстки на фетр, у два ряди по 8 пелюсток. В кінці приклеїти серединку.		Готові пелюстки, напів намистина, клейовий пістолет, пінцет, фетр
8	Готовий вріб		Ножиці свічка або запальничка, стрічка, напів намистина, клейовий пістолет пінцет, фетр

6. Інструкційна картка «Виготовлення листка в техніці канзаші»

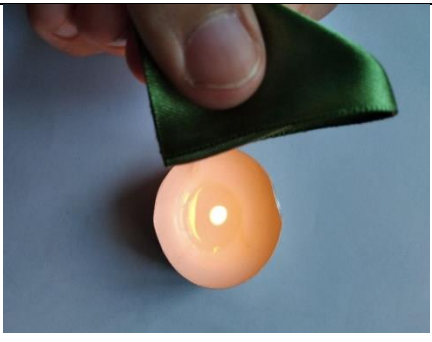

Квітки канзаші відрізняються зовнішнім виглядом та прийомами складання пелюсток. Важливим елементом для завершення квіткової композиції є листочок канзаші (табл. 3).

Таблиця 3

Інструкційна картка «Виготовлення листка в техніці канзаші»

№ з/п	Операція	Зображення	Інструменти, матеріали
1	Відрізати стрічку. Ширина – 5 см Довжина – 10 см		Стрічка, ножиці
2	Зігнути праву і ліву сторони до середини		Стрічка
3	Зігнути деталь навпіл		Стрічка

Продовж. табл. 3

4	Припікаємо зігнуту сторону		Стрічка, свічка або запальничка, пінцет
5	Зігнути деталь навпіл з іншої сторони		Стрічка
6	Зігнути ліву сторону вверх		Стрічка
7	Зробити те саме з іншою стороною		Стрічка
8	Зігнути ліву сторону вниз		Стрічка

Продовж. табл. 3

9	Зробити те саме з іншої сторони		Стрічка
10	Зігнути дві сторони вверху		Стрічка
11	Зігнути дві сторони вниз		Стрічка
12	Припекти сторону, де з'єднуються кінці		Стрічка, свічка або запальничка, пінцет
13	Готовий виріб		Ножиці, свічка або запальничка, стрічка, пінцет

7. Інструкційна картка «Виготовлення вінка канзаші»

Для українців вінок здавна був не тільки прикрасою. Це – оберіг від поганих і недобрих побажань на адресу його власниці, символ молодості, дівочої честі і невинності, вічної любові і нескінченно довгого українського роду. Українські вінки – етнічні прикраси, які добре відомі не тільки в Україні, але і за кордоном. Квіти в техніці канзаші гарно підходять для виготовлення символічного аксесуару для волосся (табл. 4).

Таблиця 4

Інструкційна картка «Виготовлення вінка канзаші»

№ з/п	Операція	Зображення	Інструменти, матеріали
1	Приклеїти на обруч жовту квітку посередині та подвійну зліва від неї		Обруч, жовта квітка, подвійна квітка, клейовий пістолет
2	Приклеїти подвійну квітку зліва від іншої		Обруч, подвійна квітка, клейовий пістолет

3	Приклеїти подвійну квітку справа та листочки біля жовтої квітки		Обруч, подвійна квітка, листочки, клейовий пістолет
4	Приклеїти подвійну квітку справа від іншої		Обруч, подвійна квітка, клейовий пістолет
5	Приклеїти листочки довільному положенні		Обруч, листочки, клейовий пістолет
6	Готовий виріб		Обруч, 1 жовта квітка, 4 подвійні квітки, листочки, клейовий пістолет

8. Вернісаж канзаші

9. Методичні рекомендації щодо навчання виготовлення вінка в техніці канзаші

Ураховуючи проведені нами дослідження, можна зробити висновок, що формування умінь виготовляти квітки та вінки канзаші відбувається у діяльності. Також на результативність цього процесу впливає кількість активних творчих циклів й активність діяльності особистості. Відповідно, для навчання виготовлення вінка в техніці канзаші доцільно враховувати такі умови:

1) творчий процес має вкластися у певний регламент (урок, майстер-клас тощо);

2) творча активність особистості пов'язана зі швидкістю здійснення творчого процесу. Тому не можна давати занадто складних завдань. Варто починати з виготовлення простих пелюсток і поступово ускладнювати конструкцію квітки;

3) якісно організоване творче середовище для навчання виготовлення вінка в техніці канзаші підвищуватиме творчу активність людей. Тому важливо добре підготуватися до уроку, майстер-класу тощо, продумати деталі організації процесу;

4) широке використання різноманітної наочності (інструкційних карт, готових виробів, готових елементів квіток канзаші тощо) та сучасних освітніх технологій (мультимедійних презентацій) покращить процес оволодіння новими знаннями та вміннями;

5) для підвищення зацікавленості та мотивування осіб, яких навчаємо, доцільним є надання широкої інформації про саму техніку канзаші, її історію, особливості тощо та розкривати інформацію із суміжних мистецтв, що стане в нагоді для створення виробів канзаші (інформація з колористики, з основ композиції тощо);

6) колективне доброзичливе обговорення робіт учасників наприкінці кожного заняття;

7) активна участь осіб у самооцінюванні своїх творчих досягнень, розвитку умінь зі створення квіток та вінка канзаші. Це дасть людям змогу постійно контролювати власні досягнення, ефективніше планувати час і свою роботу, бачити свої творчі успіхи, покращити свої досягнення, обґрунтовано розвивати творчі здібності.

ВИСНОВКИ

Виготовлення українських символів сприяє збереженню та поширенню української культури та національного спадку. Цей процес охоплює ручну працю, техніки та знання, що передаються від покоління до покоління. Це сприяє збереженню та розвитку української національної культури.

Вінок канзаші уособлює поєднання японської техніки з українськими традиціями виготовлення вінків. Він адаптує традиційну техніку до сучасних реалій. Використання сучасних матеріалів та декору може надати йому осучасненого вигляду. Вінок канзаші стає своєрідним посередником між традиціями минулого та креативним підходом сьогодення.

Методичні рекомендації «Технологія виготовлення вінка в техніці канзаші», розроблені на основі проведеного дослідження, розкривають можливості використання техніки канзаші для виготовлення українського символу – вінка, висвітлюють історію українського вінка, його види, особливості японської техніки канзаші, доводять актуальність виготовлення вінка в цій техніці. Вони містять авторську розробку майстер-класу на тему «Виготовлення квітки канзаші» та низку інструкційних карт, використання яких покроково та наочно дозволяє оволодіти уміннями з виготовлення квіток канзаші, листка канзаші та збирання вінка.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бендюк Н. Квіткова символіка у декоративно-ужитковому мистецтві Волині. *Острозький краєзнавчий збірник* / за ред. М. Манько, М. Данилюк, С. Позіховської та ін. Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Остроз. акад.», 2012. Вип. 5. С. 370–381. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/2921/1/Bendiuk%20Nataliia.pdf>
2. Державний стандарт базової і повної середньої освіти. *Дивослово*. 2020. № 3. С. 76–80. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>
3. Закон України «Про освіту». *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 10.09.2022).
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту». *Відомості Верховної Ради*. 2020. № 31. Ст. 226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/463-20#Text>
5. Зубко Л. Вінок оберіг – складова українського народу. *Мистецтво української вишивки – життєдайне джерело творчості* : матеріали наук.-практ. конф. (м. Полтава, 25–26 вересня 2014 р.). Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. С. 40–43.
6. Канзаші – прикраси з історією. URL: http://pavlrnk.at.ua/blog/kanzashi_prikrasi_z_istorieju/2015-07-03-57 (дата звернення 25.11.2023).
7. Курок В. П., Воїтелева Г. О. Наукові дослідження в підготовці майбутніх учителів трудового навчання та технологій : навч. посіб. для студентів спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології) / за ред. В. П. Курок. Глухів, 2018. 262 с.
8. Лузан П., Сопівник І., Виговська С. Основи науково-педагогічних досліджень : навч. посіб. 4-те вид., доп. Київ : НАКККіМ, 2013. 368 с.

9. Символізм українського віночка. URL: <https://uamodna.com/articles/symvol-ukrayinsjkiego-vinochka/>
10. Техніка канзаші. URL: <http://poradumo.pp.ua/svoimu-rukamu/2202-tehnka-kanzash.html> (дата звернення 05.10.2023).
11. Український віночок: символи та значення квітів та стрічок. URL: <http://firtka.if.ua/bl>
12. Чорна О. Семантика та функціонування епітетів на позначення вінка в українській календарно-обрядовій поезії. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. 2019. № 80. С. 47–54.
13. Янковська Ж. Солярна символіка в українській культурній традиції: символ вінка. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2011. Вип. 26. С. 164–169. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuufilol_2011_26_34
14. Японські квіти. Історія канзаші. URL: <http://happy-life.lviv.ua/2012/02/kanzashi> (дата звернення 25.11.2023).

Навчальне видання

Борисенко Надія Анатоліївна

Кебець Світлана Миколаївна

Оздемір Софія Мустафанівна

ТЕХНОЛОГІЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ВІНКА В ТЕХНІЦІ КАНЗАШІ

Підп. до друку 31.01.2024.

Формат 60x84/16. Умов. друк. арк. 3,83. Зам. №3450

Облік.-вид. арк. 1,86. Папір офсетний. Гарнітура Таймс.

Видавництво Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка.

41400, м. Глухів, Сумська обл., вул. Києво-Московська, 24,
тел/факс (05444) 2-33-06.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи СМв №046 від 16 червня 2014 року

Видруковано у редакційно-видавничому відділі

Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка.

41400, м. Глухів, Сумська обл., вул. Києво-Московська, 24
тел/факс (05444) 2-33-06.